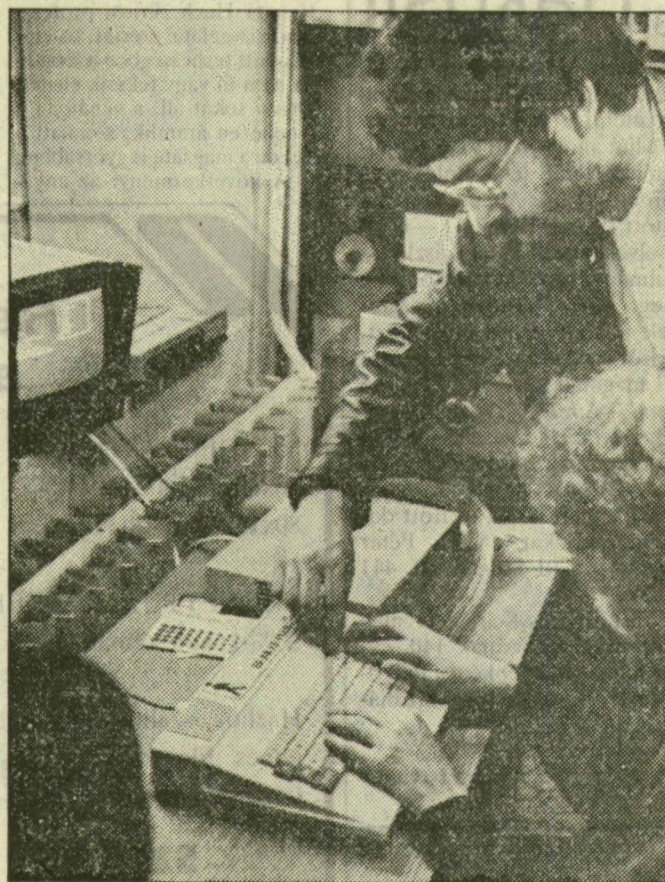

A látógép üzenete

Többször megpróbáltam már magam beleképzelni a világtalanok helyébe. Elgondoltam, milyen lehet fény, árnyék, színek, leírt és ki-nyomtatott betűk nélkül élni. S miután keveset tudok, tudhatok arról, milyen technikai csodákat találtak már fel a világ fejlett országaiban megsegítésükre, ez idáig a vakok helyzetét teljesen kilátástalannak találtam. A mi társadalmunk ugyanis nehezen viseli el a fogyatékos embert. Úgy viselkedett évtizedekig, mint-ha szégyellette volna, hogy nemcsak csupa egészséges ember építi a szocializmust. Tudja-e például a kedves olvasó, hogy Szegeden több mint 700 világtalan ember él? S benne van-e a köztudatban, hogy ők csak kefe-kötők, telefonkezelők vagy maximum gyógymasszőrök lehetnek Magyarországon? Függetlenül attól, hogy milyen képességekkel születnek, mekkora tehetség, szellemi potenciál rejlik bennük, s hogyan lehet azt a társadalom javára fordítani.

A múlt héten telefont kaptam a Somogyi Könyvtárból, Molnár Mária osztályvezető úrságtól: látógépet vásárolt a hangoskönyvtár, ennek fogadására magam is a könyvtárba siettem. A gép magyar cég, a Központi Fizikai Kutatóintézet terméke. Az alapgép a hozzá csatlakozó floppyval 96 ezer forintba kerül. A könyvtárba most érkezett újdonságot Klimász Sándornéval, a Vakok Szövetsége megyei szervezetének elnökségi tagjával együtt csodáltuk meg.

Óriási lehetőség rejlik ebben a gépben — lelkesedik, miközben a billentyűket nyomkodja. — Ez a gép olvasni, írni tud s ha kell, szöveget is lehet vele szerkeszteni. Ezen mi, vakok is tudunk programozni. Tanfolyamokon megtanulhatjuk a gép kezelését, önmagunk is készíthetünk programokat és segítségével kreativitásunkat, tehetségünket mi is beforgathatjuk az országos tervező

Somogyi Károlyné felvétele.

és termelő munkába. Budapesten már beindult a speciális képzés, Szegeden is szeretnénk a közeljövőben számítógépes tanfolyamokat indítani világtalanok számára. Persze ehhez több ilyen gépre lenne szükség.

Nagy Rozália, Szóts Katalin és Máté Edit könyvtárosok, akik a gép fogadásánál és „beüzemelesénél” asszisztálnak, lelkesen mesélik a csodagép vásárlásának történetét. Kérdésekre elmondják, 50 ezer forintot nyertek pályázaton, a gép megvásárlásához szükséges összeg másik felét pedig a Komplex ruházati, a tejipari vállalat, az Elker, a vízügyi igazgatóság és a Defag dolgozói adták össze. Köszönet nekik érte. A könyvtárosok azt is elmesélik, hogy a hangoskönyvtárban (Tanácsköztársaság útja 2.) péntekenként délután

4 órától klubfoglalkozásokon vehetnek részt az érdeklődők. Olyan programokat terveznek nemlátóknak, melyek segítik őket abban, hogy többi érzékszervüket fejlesszék. Többek között zenét hallgathatnak — bármilyen furcsa — színekkel ismerkedhetnek, sőt különleges ízekkel találkoznak a kóstolóval egybekötött gasztronómiai programokon. És természetesen a most érkezett látógép használatát is megtanulhatják.

S bár én igazán nem értek a számítógéphez, bevaló, ez a fajta nagy hatást tett rám. Billentyűinek segítségével írni, olvasni, furcsa akcentussal ugyan, de beszélgetni, üzeni lehet. Ez a gép egy emberlelkű Marslakó hangján üzen minden nemlátó embertársunknak, rólunk.

Pacsika Emília

Új undokok

Ezelőtt négy esztendeje az akkori — kívülről masszívnak, egységesnek tűnő — hatalmi elit belső megosztottságáról, lobbyjairól a hatalom berkeiktől távolesők csak szamizdatkiadványokból értesülhettek. Az egyik ilyen cikkben a szerző (azóta már országosan ismert ellenzéki politikus) igen találóan új undokoknak nevezte az igen erős, nemzedéki alapon (is) szerveződő, akkor még második vonalbeli társadalmi változásokat, melyek jó érzékkel, azt mutatja a tény: e lobby tagjait csak a legutóbbi hónapokban sikerült kiszorítani a legfelsőbb hatalmi pozíciókból.

Azóta újabb és újabb, ráadásul egyre fiatalabb generációkhoz tartozó undokok özönlik el a közéletet — nemcsak a politikát, persze, elsősorban azt —, megcáfolva a mostani társadalmi változásokat még csupán jámborul óhajtó időkben de-idegetett reményünket és alaptételünket, mely szerint a kívánt fordulat a vezetés minden szintjének radikális fiatalításával automatikusan elérhető. Márpedig számos ideges, a régi módszerekkel hozott döntés, kinevezés, leváltás, rehabilitálás — s mindez a legutóbbi, immár új korszakot jelző másfél évben —, és számos, ez időszak alatt vezető posztra jutott (kinevezett, sőt választott) személy léte igazolja, hogy az ezer főre; vagy ha úgy tetszik, az egy négyzetkilométerre jutó sztalinis-ták száma — köztársaság kiküldetése ide, sarkalatos törvények elfogadása oda — a magyarok földjén számottevően nem változott; valamint, hogy az ismérvek közt az életkornak kisebb a szerepe, mint azt korábban gondoltuk.

E ponton feltétlenül szükséges szétválasztani a (neo)sztaliniszták és a karrieristák halmazát, azon megjegyzéssel, hogy bár a két halmaz különböző, számos, őket alkotó elem azonos.

Szembevetve a mostani „negyvenesek”, a saját maguk által legendának nevezett hatvanas évek hosszú hajú — farmer-nadrágos — Prágába bevonuló nemzedékének hirtelen előretörése; országos és helyi, felső és középszintű vezetői funkciókban egyaránt. Ez az a nemzedék, amely a hetvenes-nyolcvanas években teljesen belesimult az általa diákként megélt társadalomba, de ez az is, amelynek igen

jelentős volt a szerepe a régi uralkodó elit megdöntésében, igaz, pontosan a tőlük tanult módszerekkel dolgoztak... Egyes csoportjaik most rendkívül agresszív módon törnek hatalomra, melynek folytán az ötvenesekkel, hatvanasokkal, hetvenesekkel ellentétben, nem érnek rá öngazoló jelentéseket, cikkeket írni, látványos interjúkban bizonygatni, hogy ők már akkor is reformerek voltak, amikor... Sőt talán már fogantatásukkor, genetikailag meghatározottan... Erthető a sietségük: nekik ez az „utolsó dobásuk”, az utolsó történelmi lehetőségük arra, hogy a hegy oromzatára jussanak, bár inkább alacsonyabb dombok, kupacok teteje volna realitás cél, figyelembe véve hazánk domborzati viszonyait. Egykori főideológusuk, Bródy János nyilatkozta nemrégiben róluk: „Egy sikertelen nemzedék sikeres tagja vagyok.”

A harmincasok, a huszonévesek sokkal nyugodtabbak, noha a nemzedékben is szaporodni látszanak a türelmetlenség jelei. Nem nyomasztja őket a saját múltjuk — már ha van —, hisz nem tartalmazhat elsőpró többségüknek olyan elemeket, amelyekről el kellene magukat határolniuk. Eppen ezért érthetetlen, hogy közöttük is egyre többekben fedezhetők fel a neosztalinista magatartásminta néhány összetevője: a toleranciahiány, a saját vélemény és módszer abszolutizálása, az újfajta opportunizmus.

Megható s ugyanakkor meggondolandó viszonyulási receptet kínál fel Javorniczky István nemrégiben egy, Magyar Nemzet-beli vezércikkében mindazok számára, akik — szemlélődő emberek lévén — boldogok tudnak lenni akkor is, ha nevük után életük végén sem áll semmiféle titulus: „Hagyni kell győzni azt, aki nyerni akar, akinek a földre kerülés az élet tétje. Aki a pillanatot képes csak megragadni, s szármalmas vergődésre ítélte, ha célját nem érheti el. Félre kell állni útjától, ha csak nem akarjuk boldogtalanra tenni őt, egy embertársunkat. Fusson csak célja felé, esküdjön össze, kacsinson félre, olykor hasonuljon meg.”

Eddig az idézet. Kíváncsi vagyok, mit szólnak hozzá a hajdan volt és az új undokok.

Sandi István

Az érzékeny piac

Nem eszik forrón az áfát

Már régen a levegőben lógott, de csak a hétvégén robbant: az általános forgalmi adó hatályát a személygépkocsik magánimportjára is kiterjesztették. Újabb, alig egy éves rendeletet áldoztak fel a szegénység oltárán. Jelentősen drágul a gépkocsibehozatal, s erre minden bizonnyal a szabadpiaci árak is reagálnak. Hogy milyen mértékben? Erre kerestem választ vasárnap délelőtt — a „kihirdetés” után két nappal — a szegedi autópiacon.

Szikrázó napsütés és csipős hideg. Minden negyedik-ötödik autónak jár a motorja, benne melegedő — korántsem hűsleges — gázdaja. A kolbászsütőnél kelendő a meleg étel, de a dunsztosüvegéből csak fakánál lehet kirobantani a minduntalan belefagyó csemegebuborék. A melegedő autók szélvédője mögött többnyire cédula: *évjárat, irányár*, esetleges *extrák* feltüntetésével. Az ilyen ár-cédula célravezetőségében a régi piacosok nemigen hisznek, az azonban tény, hogy aki ezután is kíváncsi marad, mindenképpen megérdemli a személyesebb kontaktust.

Nem is olyan régen még az év autója volt az Opel Omega. Kombi változatát két és fél évesen 880 ezerre tartják, de egy héttel korábban 750-nel is megelégedtek volna. A szomszédjánál alig kisebb kétliteres Sierra ára csak 100 ezerrel hízott a hét végén.

Az első körben még csak messziről figyeltem azt a fiatal embert, aki barátjának 20 ezer márkás vételárát beszélt. A nagyobbak közül való, büszke, ezüstmetál VW Passat-ról a harmadik kanyarban tudtam meg közelebb. Eltelt egy év, régi ára 1 millió 50 ezer, az új 1 millió 200 ezer.

Ha a márkában „elcsi-

pett” ár valódi, akkor tulajdonképpen nem drága ez az autó. Abban minden „sokliertes” autótulajdonos véleménye egyezik, hogy a vételárát 50 forintos márkára váltva, az áfa miatt már nem tudná ugyanezt a kocsit behozni. Az tény, hogy a millióval kacérkodó árak mindinkább beleütköznek a fizetőképesség korlátjába, fékezve valamelyest az áfa begyűjtését. Ez annál is inkább igaz lehet, mert a tökéreérőbb vásárlók már hónapokkal ezelőtt beiratkoztak az NJ-sek klubjába.

A kisebb — s talán valamivel kelendőbb — nyugati autók közül egy jókárban levő hároméves Renault 5-ös ára 550 ezerrel 580-ra tornászta fel magát vasárnapra. Hasonló évjáratú Ford Orion 50 ezer kilométerrel 650 ezer. A kocs mérete és ára esetenként fordítottan arányos is lehet. Erre legjobb példa egy kétéves tűzpiros Peugeot 205-ös (ez is volt „év autója”), amelyért elsőre 780-at kért az eladó.

Profi autót vásárlók szerint a készpénz itt is nagy úr. Olyannyira, hogy a motorháztetőre kivágott bankjegyköteg akár 10 százalékot is lefaraghat a kínálati árból. Ez a tapasztalat természetesen a szocialista autókra is igaz. Árunk nem mozdult látványosan az elmúlt napokban, igaz, korábban a nyugati autók dömpingjére is meglehetősen érzékenyek voltak. A sztár változatlanul a Lada. Ara háromnapos korában csak azért 395 ezer forint, hogy ne négyessel kezdődjön. Színválasztással kínált, decemberi átvételt ígérő Samara-kiutalás 380 ezerért már-már ajándék. Az ezüst-érmes mindenképpen a Skoda, a Merkurnál erre sem vesznek fel előjegyzést. Ara háromévesen 160-170 ezer, de a kétszer ennyi időseké sem nagyon megy 140 alá.

Kovács András

Az idén november 26-áig 47 ezer 931 személyautót hoztak be külföldről magánforgalomban — közölte az MTI kérdésre Király Vince alezredes, a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága vámvizsgálati csoportjának helyettes vezetője. Elmondta, hogy az első félévben mintegy 16 ezer személyautó érkezett, a második félévben pedig hónapról hónapra növekedett a behozott autók száma. Júliusban 4 ezer, augusztusban 4 ezer 500, szeptemberben 5 ezer 500, októberben 6 ezer 500, novemberben pedig mostanáig már majdnem 11 ezer autó „jött” be. Az elmúlt pénteken 767 autó érkezett be; ez volt ugyanis az utolsó nap, amikor még vámkedvezményrel lehetett autót behozni.

Ismeretes, hogy november 25-étől a Parlament döntése értelmében 25 százalékos általános forgalmi adó is terheli a magánforgalomban behozott személyautókat. Ez annyit jelent, hogy 10 százalékos vámtétel esetén a gépkocsi értékének 35 százaléka kell fizetni. Ez a törvény azonban nem vonatkozik azokra, akik november 25-e előtt már kiutaztak az országból, és a vásárlási számlán is november 25-e előtti dátum szerepel. Így a szombatban behozott 571 és a vasárnap beérkezett 160 autó tulajdonosának nagy többsége meg mentesült az áfa alól. A kedvezmény azokra is vonatkozik, akik november 25-e előtt rendelték autót, és annak teljes vételárát meg az említett nap előtt magyar pénzügyintézetnél befizették. A Pénzügyminisztériumból szerzett információk szerint a törvény várhatóan e hét közepén jelenik meg a Magyar Közlönyben, azaz végül mégis ekkor lép hatályba (MTI)

TOT-kongresszus

A tsz-ek december 10-ére, vasárnapra összehívott kongresszusát 3 naposra tervezik. A kongresszuson valamennyi tsz, a területi érdeklépviseleti szervezetek, valamint a szövetségi közös vállalatok — különböző fórumokon megválasztott — küldöttei tanácskozási joggal vesznek részt.

Iskola és vallás

A Magyar Pedagógus Kamara Csongrád megyei szervezete és a Csongrád Megyei Pedagógiai Intézet pedagógus fórumot rendez november 30-án (csütörtökön), délután 3 órai kezdettel a Deák Ferenc Gimnáziumban (Szeged, József Attila

sgt. 118—120.), ahol bevezető előadást tart Pleskó András pedagógiai tanácsadó „A pedagógus és a hit — a pedagógushit” címmel. Vendégek lesznek: Gyulay Endre szegedi-csanádi megyés püspök, a váci egyházmegye képviselője; Sárai János, a szegedi Hittudományi Főiskola tanára; Kovács Mihály esperes, Szeged-Felsőváros plébánosa; a református egyház képviselője; Ribár János evangélikus lelkész; Imrényi Tibor ortodox páros; Horváth László, a JATE Filozófia Tanszékének vezetője.

A rendezvénnyel a kamarának alkalmat kíván teremteni, hogy a megye pedagógusai megvitathassák a legilletékesebbekkel az olyan kérdéseket, mint például: a pedagógus viszonyulása az egyházi személyekhez, vallásos gyermekszervezetekhez, együttműködésük; az egyházi intézményes és azon kívüli nevelés-oktatás, mentálhigiénés tevékenység sikerének titka; a gyerek világnézetének tiszteltben tartása; különböző meggyőződésű családok gyerekeinek együttnevelése, oktatása; a tanítási anyag és a világnézet; a pedagógus szabad vallásgyakorlása és hitvallása.

A fórumot az egyházakkal való együttműködés kezdeti lépésének tekintik. A kamara e témán dolgozó szakmai bizottság létrehozását tervezi. A rendezvényre a kamara minden pedagógust vár.

P. E.

Évfordulós zenekar

Az Újszegedi Kamarazenekar immár tíz éve működik a Bálint Sándor Művelődési Házban. Megszületésekor az alapító tagok célja volt: jó képességű amatőr zenészek házi muzsikáló kedvének teret engedni, valamint profi zenészeket is bevonva, színvonalas kamarazenével másokat is szórakoztatni. Ennek Szegeden hagyománya is van, s a zenekar művészeti vezetőjének, ifjú Kiss Ernőnek nem titkolt célja feleleveníteni ezt. Valamikor Szent-Györgyi Albert és Petri Gábor professzorok is szívesen hegedültek alkalmanként közönség előtt.

A 18 tagú újszegedi vonósok főleg barokk zenét — koncertokat, szvitet — játszanak, de műsorra tűznek néha kis szimfonikus

összeállítást is. Ilyenkor vendég, főleg fúvós zenészeket hívnak meg a konzervatóriumból. A zenekar alapító tagjai: idős Kiss Ernő (brácsa), Békei László, Tarcsai Tamásné és Monostori Dezső. (hegedűsök) tíz éve kitartóan dolgoznak együtt. A kamarazenekar egy éve filharmoniai engedéllyel is rendelkezik, ezért a muzsikások szívesen vennék, ha a város zenei életében tevékenyebben részt vehetnének.

Ma este 6 órakor az újszegedi jubileumi hangversenyre várják az érdeklődőket a Bálint Sándor Művelődési Házba, ahol többek között Bach-, Händel-, Haydn- és Bartók-műveket játszanak.